

Reformister i det praktiske arbeide

Taler

Richard Hansen

Dato

28 august 1918

Sted

Folkets Hus, Kristiania

Omstendigheter

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte

- 1 Deune sak er noksaa let (foreløbig) berørt av Alfred Nilsen. Grundforskjellen stikker nok adskillig dypere end han vil ha det til nu. Men landsmøtet skal kjende til hvilke følger det vil faa at vedta komitéflertallets forslag. Vi kjenner til fagoppositionens konferanser, hvor den har utformet sit program. Paa hver av
- 5 disse er programmet blit forandret. Det første almindelige botemiddel var oprettelsen av industriforbund. Dette blev git indrømmelse paa kongressen i 1913. Det blev anbefalt arbeiderne at ordne sig i industriforbund. Men utviklingen gikk i stik motsat retning. Tidens krav blev anderledes. Fagoppositionen forandret sit standpunkt og anbefalte lokale
- 10 samorganisationer. I Sverige har man hat det samme krav oppe og der er organisationen blit sprængt paa det. Her i Norge holder fagoppositionen fast paa Landsorganisationen. Paa kongressen ifjor avgjordes saken og vi kjender utfaldet. Fagoppositionens forslag blev forkastet med 2/3 flertal. Men efter kongressen forandret Tranmæl igjen signal. Han mente nu at der intet var at
- 15 vente av kongresser. Man maatte begynde i forbundene og først og fremst flytte kasserne over til avdelingerne. Organisationen skulde uthules indenfra. Dette blev saa vedtat paa fagoppositionens konferanse ved nytaar iaar. Et fuldt færdig forslag er ogsaa indsendt av Trondhjems stedlige styre i denne retning, men det er ikke optat. Selve den forhenværende farmand i fagoppositionen, hr. Volan,
- 20 har været medlem av komiteen til behandling av organisationsformerne, men baade han og Alfr. M. Nilsen fandt trondhjemsforslaget uantagelig. Hele komiteen fandt at det forslag kunde ikke realiseres. Da man begyndte at anstille eksempler paa hvordan det vilde virke, fandt man det upraktisk og uheldig. Saaledes gaar det naar man i en komité tænker sig om og stiller sig alle
- 25 vanskeligheter for øie. Anderledes kan det være paa en talerstol hvor en mand med begeistring for alt som er nyt kan opildne en forsamling over det. Dette forslag kom nu fra Tranmæl og da trodde de fleste det var grundig

gjennemtænkt. Men saadan er det med teoretikerne. Tranmæl har været medlem
30 av Malerforbundet; men han hadde ikke kjendskap til at Malerforbundet
praktiserte denne ordning helt op til 1904. Det viste sig at hver holdt paa sit og
nogen kamporganisation kunde det ikke bli. De var saa nødt til at forkaste sit
system. Det viser ogsaa hvor let livet man tar sakerne nu. Det foreliggende
forslag her nu er ikke fagoppositionens standpunkt. Alfred Nilsen er fuldblods
35 syndikalist: men det er hans standpunkt som er komitéflertallets indstilling.
Han har altid søkt at faa sin opfatning vedtat paa fagoppositionens konferanser,
men altid er han blit i mindretal. Nu indbyr han Arbeidsmandsforbundet til at
vedta noget som vil føre til dets utmeldelse av Landsorganisationen og gjøre at
dets avdelinger ogsaa maa ut av partiet. Ti skal vi vedta dette, saa kan vi ikke
40 tilhøre partiet. Ti her indbydes vi til at vedta en programuttalelse som staar i
strid med partiets program. Jeg vil spørre repræsentanterne: Hvorledes vil I
komme hjem igjen til avdelingerne efter at I har knæsat syndikalismen og skilt
lag med partiet? Men dette er konklusionen paa Alfr. M. Nilsens premisser om
syndikalismen. Det gaar ikke an at si at vi er like gode socialdemokrater for det.
45 Tal. citerte premisserne og holdt disse sammen med Arbeiderpartiets indledning
til det principielle program. Principerklæringen lægger hovedvegten paa at
fagforeningerne skal avløse de kapitalistiske arbejdsgivere og utbyttere, og jeg vil
si: kan virkelig nogen fagforening i Arbeidsmandsforbundet bli staaende i
Arbeiderpartiet efter dette? Vi vet, at dersom dette blir vedtat saa vil Alfr. Nilsen
50 reise ut og si til avdelingerne at det er en inkonsekvens at staa i partiet. Det er
ikke saa rart; ti det vil faktisk bli en forpligtelse for hvert medlem av det
kommende styre at gjøre det. At Alfr. Nilsen vil gjøre det vet jeg, ti han har
endog faat den forening han tilhører til at melde sig ut av partiet.

55 Alfr. Nilsen: Det var ikke jeg som gjorde det.

Rich. Hemsén: Ikke det?

Alfr. Nilsen: Den har gjort det av eget initiativ; Jeg var ikke engang tilstede.

60

Rich. Hansen: Han var nok enig i beslutningen, og hvis dette blir vedtat, saa vil
han faa pligter i den retning. Men er det ikke fagorganisationen som har tilført
socialdemokratiet kraft? Det politiske arbeide kunde ikke været fremmet som
tilfældet er hvis ikke fagorganisationen hadde været med paa det. Vi har altid
65 tidligere lært, at hvis en fagforeningsmand var konsekvent, saa sluttet han sig til
den store hovedbevægelse i Arbeiderpartiet. Fagorganisationen har fundet det

naturlig. Det har ogsaa været fagoppositionens standpunkt. Men nu har Alfred Nilsen, som altid har lidt nederlag der faat to av fagoppositionens medlemmer med paa sin rendyrkede syndikalisme. Og her i denne bok (dagsordenen) har han redegjort for denne syndikalisme. Vi vil ogsaa faa høre det bakefter f.eks. i «Revolt» syndikalisternes organ i Norge, at nu er vi blit nøitrale. En deilig nøitralitet som vil tvinge avdelingerne ut av arbeiderpartiet! Det er saa naturlig av Alfred Nilsen at foreslaa dette; han er jo erklæret antiparlamentariker; han deltar ikke i det politiske liv; han hævder at fagorganisationen skal være sig selv nok og at den skal erobre for sig arbeidsmidlerne og produktionen. Jeg og socialisterne tror ikke det vil foregaa paa denne maate. Vi vil heller ikke overlate vore utbyttere hele staten med financerne og lovgivningen.

Vi tror paa at arbeiderne skal avløse kapitalisterne ved at ta statsmagten. Der er ikke bare arbeidere i Arbeiderpartiet; men det er ikke riktig som Nilsen sier, at vi hinker etter andre. Paa sidste kongres kom ikke fagforbundene paa grund av den ændrede valgordning til sin ret; men det er en anden sak. - Dette var nu det principielle. Med hensyn til det praktiske, saa vil der nok ved dettes vedtagelse vækkes strid utover. Jeg tror det vil bli et syndig liv bortover. Nogen praktisk nytte har ikke prinsipperklæringen og heller ikke lovforslagene som følger den. Alfr. Nilsen sa at der ikke vas handlefrihet; men han begyndte ogsaa med at indrømme at klagerne var overdrevne. Vi hørte Tryggve Aakervik ta frem eksempler paa møtet i Arbeidersamfundet. Det var skrøpelige eksempler. En historie fra Kristiansund, det var det hele. Nei, det er nok overdrivelser, og fagoppositionens fremste mænd belærer da ogsaa folk om at den reformistiske fagbevægelse ikke er saa gal. Volan, Halvard Olsen, Alfr. Nilsen, Nikolai Næss, arbeider rigtig godt under de nuværende love. De er reformister de ogsaa i det praktiske arbeide. Om I vedtar den principielle erklæring og love i tilslutning dertil, saa vil de ikke arbeide bedre. Nei, det er ikke organisationsformen om at gjøre; det er sløvheten som sinker. Her kommer de utenbys repræsentanter til Kristiania og tror at vite alt, mens vi intet vet; men vi har da lik korrespondance med hele landet, og vi tør si at der hersker stor uvidenhed om organisationen utover landet. Protokollene fra landsmøterne, beretningerne, lovene, de faglige meddelelser blir ikke læst og gransket. Man disker op med kritik over organisationsformen og kræver nye linjer, federativ organisation, uten at vite hvad federativ er for noget. Kunde vi bare faa dem til at studere litt over organisationen, saa vilde der nok bli mer liv og mer morsomt at arbeide i fagbevægelsen. Nu sier Alfred Nilsen at overenskomster bør vi ikke ha. Det er ingenting iveien for at vedta det. Men dermed er man nok ikke kvit

overenskomsterne. Blandt statens anlægsarbeidere som tilhører fagoppositionen og av princip er imot overenskomster var der avstemning i vinter over fornyelse av overenskomsten. Og med 2/3 flertal vedtoges det at faa ny overenskomst med forbedringer. Jeg tror nok at forsvarsdepartementet og
110 avdelingsingeniørerne gjerne vilde bli kvit overenskomsten. Men ogsaa dette er et tegn paa stemningen ute paa arbeidsplassene. Jeg tror nok ogsaa at om man overlater avdelingene at manøvrere med voldgiftsloven og lar dem underskrive overenskomsterne, saa vil ikke dette holde længe. Naar forbundsstyret har
115 underskrevet, saa har de, om det ikke altid har været sandt, sagt, at vi ikke har underskrevet, det er os paatvunget, og vi anser ikke papiret for bindende. Saa kunde de heller ikke si det mere. Men forbundet vilde nok likefuldt være ansvarlig og bli holdt ansvarlig ifølge loven. Hvis det som Nilsen sier skal være for at gjøre tillidsmændenes stilling behageligere, saa er det nok lokkende. Men
120 tillidsmændene maa nok være med ved forhandlingerne allikevel. Det er likegyldig enten man kalder det forbundet eller gruppestyret. Forbundet maa hefte for avtalen; ti loven holder ikke bare underskriveren ansvarlig. Enhver streik skal understøttes av forbundet, og saa kommer forbundet i ansvar. Der er ikke nogen anden maate at frigjøre sig for ansvaret paa end at ekskludere
125 avdelingen. Hittil har forbundet greiet sig. Men hvad vi maa gjøre er at se til at faa avskaffet loven om arbeidstvister. Vi gjør det ikke bare ved at bryte den; derved skjærpes den kun. Jeg har ikke noget imot at avdelingene herefter manøvrerer og underskriver; men jeg tror vi heller vil høste skade end gagn av det.

130 Der er andre ting som beviser, at fagoppositionens linje ikke er fulgt, men syndikalismens. Fagoppositionens midler, sabotage, obstruktion o. l. er ikke optat. Det er kun forbundets politiske virksomhet som er antydet. I næsten alle lovparagraffer har komiteen sluttet sig til mindretallets forslag. Det er
135 paragrafferne 8 og 9 som er mest springende. Vedtages disse efter flertallets forslag, saa er det spørmaal om forbundet kan bli staaende i Landsorganisationen. Hele komiteen er enig om, at vi skal beholde paragraffen om, at avdelingslovene skal være i overensstemmelse med forbundslovene, men samtidig indbyder flertallet til at vedta love i syndikalistisk retning som strider
140 mot Landsorganisationens love og allikevel bli staaende. Her var Kirkenesforslaget langt ærligere. Det er ogsaa slik, at et forbund som vil optages i Landsorganisationen, maa underskrive ved sit styre en erklæring om, at det vil respektere fællesorganisationens love og holde sig dem efterrettelig. Jern- og metalarbeiderforbundet var saa praktisk, at det undersøkte efter en fattet

beslutning, om det kunde bli staaende i Landsorganisationen og indrettet sig saa senere deretter. Her skal vi ikke ta hensyn. Angaaende anmeldelse av lønskrav, saa bør da forbundet og Landsorganisationen ha oversigt over de lønskrav som er oppe. Det skulde ikke være noget forsmædelig for en forening at indsende undenetning om tilstedeværende lønskrav og en lønsbevægelse. Jeg vil tilslut anbefale landsmøtet at lægge mindretallets indstilling til grund for forhandlingerne om lovrevisionen. Og her maa vi ialfald faa en avgjørelse.

Kilde

Protokol over Norsk Arbeidsmandsforbunds 13. landsmøde. Kristiania 1918, s. 211-214.

Emner

Debatt, Fagbevegelsen, Fagforbund, Innlegg

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/reformister-i-det-praktiske-arbeide>